

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Гуманітарний факультет
Навчальна програма «Вільні мистецтва»

Осінній семестр 2018-2019 н. р.

Курс «Святе Письмо: історія спасіння Старого і Нового Завіту»

Назва курсу	Святе Письмо: історія спасіння Старого і Нового Завіту
Викладач	Доц, к.б.н.Галина Теслюк
Час	Понеділок 11.30-12.50 (210 ауд), Середа 8.30 – 9.50 (306 ауд., знаменник)
Місце	БФК
E-mail:	teslyuk@ucu.edu.ua
Сторінка курсу в CMS UCU	https://cms.ucu.edu.ua/course/index.php?categoryid=54
Консультації:	За домовленістю
Курс, група	I, Artes Liberales, група ГФІ 18/Б (філологія)

1. Анотація до курсу. Курс «Святе Письмо: історія спасіння Старого і Нового Завіту» пропонує студентам навчальної програми «Вільні мистецтва» гуманітарного факультету УКУ ознайомитися з основними етапами формування і написання книг Старого і Нового Завітів, їх змістом, дізнатися про історичні події, які відображені у біблійних текстах, відкрити для себе соціально-культурне та релігійне життя давніх євреїв і ранніх християнських спільнот. Студенти також матимуть нагоду замислитися над питанням Божого об'явлення людям через писання. На прикладі літературних творів і сучасної кінематографії проаналізувати, як біблійні сюжети трактуються в сьогоденні.

2. Метою викладання навчальної дисципліни «Святе Письмо: історія спасіння Старого і Нового Завіту» є :

- ознайомити слухачів курсу з історичним контекстом, в якому формувалися книги Старого і Нового Завітів;
- виробити у студентів вміння критично читати та аналізувати Біблію, беручи до уваги культурно-соціальні та політико-релігійні особливості біблійних епох;
- на прикладі окремих сучасних літературних творів та кінематографічних стрічок представити сучасне трактування біблійних історій;
- ознайомити з історією Ізраїлю та новозавітної Церкви, а також політичним, соціальним та релігійним середовищами юдаїзму доби Нового Завіту;
- виробити вміння аналізувати тексти з літературної, історичної, богословської перспективи.

3. Формат курсу – змішаний

4. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- зміст вибраних текстів Старого і Нового Завітів;
- історію формування Старого та Нового Завіту і утворення біблійного канону;
- основні події та осіб з історії Ізраїлю та раннього Юдаїзму;
- основних осіб, події і місця з історії новозавітної Церкви;
- соціальний, політичний і релігійний контекст юдаїзму періоду Нового Завіту

- головні методи дослідження Святого Письма у літературознавстві, археології, географії, герменевтиці і екзегезі.

вміти:

- дати визначення наступним поняттям: П'ятикнижжя, тора, декалог, девтерономіст, хроніст, пророк, ранні пророки, пізні пророки, месія, апокаліптична література, приповідка, паралелізм, порівняння, алегорія, метафора, псалом, апостол, завіт;
- пояснити значення історії патріархів, події Виходу, входу в обітовану землю, народження, розвиток і падіння монархії;
- описати роль пророчого руху в історії давнього Ізраїля і проаналізувати пророчі тексти в історично-культурній площині;
- пояснити причину приписання ряду книг авторству Соломона;
- описати етапи формування канонів Старого і Нового Завіту;
- пояснити "питання синоптичних Євангелій";
- описати роль апостола Павла у творенні ранньо-християнських спільнот.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	30 акад.год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	15 акад.год
самостійна робота	75 акад.год

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний\ вибірковий
2018	1	філологія	1	нормативний (Н)

7. Положення про запобігання плагиату: <https://humaniora.ucu.edu.ua/about-faculty/misijni-dokumenty/polozhennya-pro-zapobigannya-plagiatu/>

10. Схему курсу

Тиждень/дата	Формат	Тема	Завдання	Термін виконання
Тиждень 1 4 акад. год.		Вступна лекція Ознайомлення із змістом, бібліографією та вимогами до	Прочитати: Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії</i>	

	F2F	<p>курсу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Що таке Біблія? 2. Біблія та історія. 3.Історія спасіння. 	<p>(Старий Завіт), Львів: Свічадо, 2006, стор. 9-52.</p> <p>Мень, А. <i>Как читать Библию Руководство к чтению книг Ветхого и Нового Завета</i>, Часть I: МИР БИБЛИИ</p> <p>Переглянути: 3 відео-лекції у смс.</p> <p>Написати (5 балів):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виокремить та опишіть коротко основні, на Вашу думку, географічні об'єкти (гори, водойми, місцевості тощо) Ізраїлю. 2. Як допомагають археологічні дослідження для тлумачення Біблії? Опишіть. 	
<p>Тиждень 2 2 акад. год.</p> <p>.</p>	F2F	<p>Біблія і літературні студії:</p> <p>Процес формування і написання книг.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Старий Завіт 2. Новий Завіт 3. Мови і літературні жанри Святого Письма 	<p>Переглянути: Відео в смс.</p> <p>Прочитати:</p> <p>Мень, А. <i>Как читать Библию Руководство к чтению книг Ветхого и Нового Завета</i>, Часть I: МИР БИБЛИИ</p> <p>Мень, А. <i>Как читать Библию Руководство к чтению книг Ветхого и Нового Завета</i>, Часть I: ВЕТХИЙ ЗАВЕТ I. ЧТО НАДО ЗНАТЬ О ВЕТХОМ ЗАВЕТЕ</p> <p>Головащенко, С. <i>Біблієзнавство</i>, Київ 2001, стор. 9-54.</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Старий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, стор. 31-52.</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Новий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, стор. 26-33.</p>	
<p>Тиждень 3 4 акад. год.</p>		<p>Біблія і суміжні дисципліни</p> <p>Парабіблійні тексти.</p> <p>1.Кумран</p>	<p>Прочитати:</p> <p>Головащенко,</p>	

	F2F	2.Апокрифічна література (міжзавітня)	Біблієзнавство, Київ 2001, стор. 75-112; 469-473. Тов, «Розуміння тексту Святого Письма за 65 років після віднайдення сувоїв Мертвого моря», 19-32. Переглянути: Відео в смс.	
	Он-лайн (немає аудиторної лекції!)	Давні переклади Біблії і канони. 1. Грецький переклад Старого Завіту. 2. Латинські переклади Біблії. 3. Переклади арамейською та сирійською мовами. 4. Слов'янські переклади Біблії. 5. Канони Святого Письма у католицькій, православній та протестантській традиціях 6. Апокрифічна (міжзавітня) література		
Тиждень 4 2 акад. год.	F2F	Біблія в українських перекладах Практичне заняття. Переклади Біблії сучасною українською мовою 1. Історія та передумови українських перекладів 2. Переклад Куліша-Пулюя-Нечуя-Левицького 3. Переклад І. Огієнка 4. Переклад І. Хоменка 5. Переклад Р. Турконяка	Переглянути: Відео в смс. Прочитати: Турконяк, «Острозька Біблія на тлі модерних наукових видань», стор. 33-48 Самков, Основні підходи в теорії перекладу та їх значення для створення і вивчення перекладів Біблії, стор. 268-278 Написати (5 балів): Порівняльний аналіз Бут 1 в перекладах Хоменка, Огієнка, Куліша (1 стор.)	
Тиждень 5 4 акад. год.		П'ятикнижжя Рання історія людства Бут. 1-11 1. Сотворення людини	Прочитати: Біблійний текст: Буття 1-3, 6-9, 12-50	

	F2F	<p>2.Гріхопадіння: причини і наслідки 3.Потоп: нове сотворення</p> <p>Історія патріархів і матриархинь 1.Авраам і Сара: історія сповнення нереалістичної обіцянки 2.Ісаак і Ребека: біблійна «лавсторі» 3.Яків і Лія, Рахиль, Зіппа і Білга: родоначальник(ці) народу Ізраїлю</p>	<p><i>На Вавилонських ріках: 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини:</i> Епос Гільгамеша, 98-151; Поема про сотворення світу, 152-176.</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Старий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, стор. 53-102.</p>	
<p>Тиждень 6 2 акад. год.</p>	F2F	<p>П'ятикнижжя</p> <p>Семінарське заняття. Порівняння біблійної розповіді про сотворення світу (Бут 1-3) із вавилонською поемою про сотворення та біблійної розповіді про потоп (Бут 6-9) з епосом Гільгамеша</p>		
<p>Тиждень 7 4 акад. год.</p>	<p>F2F</p> <p>Он-лайн (немає аудиторної лекції!)</p>	<p>Біблія і сучасна культура.</p> <p>Книга Виходу 1. Історичність події Виходу 2. Пошук власної ідентичності Мойсеєм 3. Міріам та її роль у звільненні народу з рабства 4. Боротьба із рабською ментальністю</p> <p>Перегляд анімаційного фільму про Мойсея «Принц Єгипту» та художнього фільму «Вихід: Боги і Царі»</p>	<p>Прочитати:</p> <p>Біблійний текст: Вихід 1-15</p> <p>Мень, А. <i>Как читать Библию Руководство к чтению книг Ветхого и Нового Завета, Часть I: ВЕТХИЙ ЗАВЕТ МОЙСЕЙ (XIII в. до Р. Х.) I. ОТ РАБСТВА К СВОБОДЕ</i></p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Старий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, 103-114.</p> <p>Ессе № 1 (10 балів): Як «Принц Єгипту» змінив (доповнив) моє розуміння ролі Мойсея і його сестри Марії в події Виходу (1 стор., 12 кегель, Arial, 2,5 см поля)</p> <p>Підготуватися до проміжного модулю (згідно переліку запитань)</p>	

Тижень 8 2 акад. год.	F2F	Проміжний модуль (згідно з переліком запитань)	20 балів	
Тижень 9 4 акад. год.	Он-лайн (sms відео-лекції; немає аудиторної лекції!) Он-лайн (sms відео-лекції; немає аудиторної лекції!)	<p>Огляд історії давнього Ізраїлю. Від початків до занепаду монархії (IX – VII ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Періоди біблійної історії 2. Становлення Ізраїлю як нації 3. Об'єднана монархія 4. Історія Північного Царства 5. Історія Південного Царства <p>Від Вавилонського вигнання до макавейських повстань (VI – II ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вавилонське вигнання 2. Перська доба 3. Елліністична доба 	<p>Переглянути: Відео в sms 8 шт.</p> <p>Виконати (без оцінювання, обов'язкове):</p> <p>Завдання для перевірки відео-лекцій з історії давнього історії для самоперевірки</p>	
Тижень 10 2 акад. год.	F2F	<p>Девтерономістична історія</p> <p>Девтерономістична історія: Ісус Навин, Судді, 1-2 Самуїла, 1-2 Царів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція "девтономістична історія" 2. Ісус Навин - харизматичний лідер 3. Судді - криза поселення 4. Необхідність монархічної держави 5. Монархія: розвиток і крах 	<p>Переглянути: Наочні матеріали в sms 2 шт.</p> <p>Прочитати:</p> <p>Біблійний текст: ІН 1-2; Суд 1; 24; 1 Сам 1-8; 2 Сам 8; 1 Цар 3-8; 2 Цар 12-13.</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Старий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, стор. 122-152, 184-210.</p> <p>Дубовскі, «Історичні книги: Канон, текст, натхнення», стор. 49-66.</p> <p>Виконати (без оцінювання, обов'язкове): Що подібного і відмінного у написанні біблійної історії та асирійсько-вавилонської? (мак. 1 стор.)</p>	
Тижень 11 4 акад. год.		Мудрість в древньому Ізраїлі:	Прочитати:	

	F2F	<p>Книги Йова, Приповідок, Проповідника, Мудрости, Сираха, Пісня Пісень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Книги мудрости Старого Завіту 2. Повчання як основний літературний жанр 3. Захоплення природою 4. Виклик стереотипному мисленню 5. Премудрість Божа <p>Погляд на страждання з різних перспектив:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Погляд Йова 2. Бачення проблеми друзями – Еліфаза, Білдада, Цофара 3. Перспектива Елігу 4. Погляд з небес 	<p>Біблійний текст: книга Йова</p> <p>Мень, А. <i>Как читать Библию Руководство к чтению книг Ветхого и Нового Завета</i>, Часть III: ДИДАКТИЧЕСКИЕ (УЧИТЕЛЬНЫЕ) КНИГИ. II. КНИГА ИОВА</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Старий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, 219-242.</p> <p>Підготуватись до семінарського заняття (15 балів):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прочитати біблійну книгу Йова 2. Гарольд С. Кушнер. КОЛИ ПОГАНІ РЕЧІ СТАЮТЬСЯ З ДОБРИМИ ЛЮДЬМИ. Львів: Місіонер, 2008. 3. Які життєві обставини сприяли написанню книги саме крізь призму біблійного страждальника? Ваша думка? 	
Тиждень 12 2 акад. год.	F2F	<p>Проблема страждання у книзі Йова</p> <p>Семінарське заняття: обговорення книги Гарольда Кушнера та біблійного натхненника</p>	<p>Обов'язкові матеріали:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Александр Мень «Как читать Библию. Руководство к чтению книг Ветхого и Нового Завета», Часть III: ДИДАКТИЧЕСКИЕ (УЧИТЕЛЬНЫЕ) КНИГИ. II. ИОВА 2. Гарольд С. Кушнер. КОЛИ ПОГАНІ РЕЧІ СТАЮТЬСЯ З ДОБРИМИ ЛЮДЬМИ. Львів: Місіонер, 2008. 	
Тиждень 13 4 акад. год.		<p>Пророчі книги</p> <p>Роль і місце пророків у суспільстві давнього Ізраїлю</p>	<p>Переглянути: Відео в CMS</p>	

	F2F	<p>1. Покликання пророка</p> <p>2. Питання соціальної справедливості у пророчій думці Осії та Амоса</p> <p>3. Пророки і царі - питання політичної діяльності пророків</p> <p>Юдея в Римську добу (63 р. до Р.Х. – 135 р.). Христос і його учні</p> <p>1. Становище Юдеї в Римську добу</p> <p>2. Юдейські повстання</p> <p>3. Релігійні рухи в часи Христа</p> <p>4. Євангельська проповідь Христа</p> <p>5. Учні Христа і поширення християнства</p>	<p>Прочитати:</p> <p>Біблійний текст: книги пророків Амоса та Осії</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Старий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, стор. 153-172.</p> <p>Мень, А. <i>Исагогика</i> (Москва 2000), 311-320.</p> <p>Ессе № 2 (10 балів): Чи пророцтва Амоса можуть промовити до наших сучасників? (1 стор., 12 кегель, A4, 2,5 см поля)</p>	
<p>Тиждень 14 2 акад. год.</p>	Он-лайн (немає аудиторної лекції!)	<p>Новий Завіт</p> <p>Перегляд фільму «Бен-Гур» (2016)</p>	<p>Прочитати:</p> <p>Біблійний текст: Євангеліє від Марка</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Новий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, стор. 9-25, 34-63, 200-220.</p> <p>Мень, А. <i>Как читать Библию Руководство к чтению книг Ветхого и Нового Завета</i>, Часть III: II. НА РУБЕЖЕ ДВУХ ЗАВЕТОВ НОВЫЙ ЗАВЕТ</p>	
<p>Тиждень 15 4 акад. год.</p>	F2F	<p>Новий Завіт</p> <p>Апостол Павло і ранні християнські спільноти</p> <p>1. Покликання апостола Павла</p> <p>2. Місійна діяльність Павла</p> <p>3. Ранні християнські спільноти Ефесу, Риму, Коринту, Салонік</p> <p>Підсумки курсу</p> <p>1. Тяглість історій від Старого Завіту до Нового Завіту</p> <p>2. Переклади і їх вплив на сприйняття біблійного тексту</p>	<p>Переглянути: Відео в CMS</p> <p>Прочитати:</p> <p>Біблійний текст: Діяння апостолів</p> <p>Джирланда, А. <i>Ключ до Біблії (Новий Завіт)</i>. Львів: Свічадо, 2006, 64-97.</p>	

11. Система оцінювання та вимоги

Вимоги до курсу

1. Оцінювання	Проміжний модуль (20%) + виступ під час семінарського заняття або обговорення в групах (15%) + есеї 2 (20%) + поточні завдання (10%) + іспит (35%) = Підсумкова оцінка (100%)
2. Умови допуску до іспиту	Присутність на лекціях обов'язкова (пропуск 3 пар без поважних причин = недопуск до іспиту) Участь у семінарському занятті Вчасне виконання письмових завдань

12. Основна література

1. Святе Письмо (в перекладі о. Івана Хоменка).
2. Головащенко С. Біблієзнавство. Київ 2001.
3. Джирланда, А. Ключ до Біблії (Старий Завіт). Львів: Свічадо, 2006.
4. Джирланда, А. Ключ до Біблії (Новий Завіт). Львів: Свічадо, 2006
5. Мень А. Исагогика: Ветхий Завет. Москва 2000.
6. Ценгер, Э. Введение в Ветхий Завет. Москва 2008.
7. Гарольд С. Кушнер. КОЛИ ПОГАНІ РЕЧІ СТАЮТЬСЯ З ДОБРИМИ ЛЮДЬМИ. Львів: Місіонер, 2008.
8. «Слово – живе й діяльне» (Євр 4:12): Біблійні дослідження, Захід і Схід: підходи, виклики та перспективи. Львів: УКУ, 2017.

13. Перелік запитань на іспит:

1. Опишіть етапи формування книг Старого Завіту.
2. Якими літературними жанрами послуговуються автори Старого Завіту. Опишіть коротко деякі з них.
3. Поясніть вислів «історія спасіння».
4. Поясніть вислів «девтерономістична історія». Опишіть питомені риси.
5. Поясніть богослов'я історії створення (Бут 1-2).
6. Поясніть богослов'я історії потопу (Бут 6-9).
7. Авраам, Ісаак і Яків: хто вони і яку роль їм відведено в історичному наративі Біблії?
8. Мойсей і його роль у формування народу Ізраїля (вибраного народу).
9. Давид і Соломон: хто вони і яку роль їм відведено в історичному наративі Біблії?
10. Які спільні риси об'єднують книги мудрості? Поясніть.
11. Книга Йова і проблема страждання. Подайте розмаїття аргументацій розуміння страждання у самій книзі.
12. Які проблематику із книги Йова підхопив Г. Кушнер і використав у своїй книзі?
13. Опишіть роль пророків в суспільстві давнього Ізраїлю.
14. В яких історичних обставинах пророкували Амос та Осія? Виокреміть основні теми, що подані у їх пророцтвах?
15. Опишіть етапи формування і написання книг Нового Завіту.

16. В який історичний період пророкував Єремія?
17. Які релігійні групи існували в часи проповіді Ісуса Христа?
18. Представте основні риси Євангелія від Марка?
19. Поясніть титули Христа «Месія», «пророк», «син Давидів», «Син Божий», «Син Чоловічий».
20. Якими були історичні обставини життя ранньої Церкви?
21. Якою є структура і зміст книги Діян Апостолів?
22. Як жила первісна (рання) християнська спільнота?
23. Яку роль відіграв апостол Павло в історії ранньої Церкви?
24. Археологія і біблійні дослідження
25. Географія Святої Землі (знати карту, що позначити місця)
26. Кумранська спільнота і її тексти.